

Гэтыя песні таксама звязаны з рытуалам завівання барады, якую ў народзе звалі «раёвай», «спары-п'овай». Цыкл песень прысвечаны рытуалу завівання барады, якая была звязана з цэлым падам міфалагічных і рэальных персанажаў -- «богава», «кумава», «Спяпанавя». У гэтым цыкле найбольш распаўсюджаныя песні з сюжэтам «Сядзіць казёл на каше ды дзівіцца барадзе», дзе тыповая фальклорная сітуацыя: у чужога гаспадара заўсёды дрэнна, а ў нашага -- добра.

Вялікі раздзел складаюць песні дажыначнага вянка. Вобраз вянка з'яўляецца скразным для веснавой і жніўнай паэзіі, а таксама звязаны з вяселлем. У многіх песнях пераплятаюцца матывы канца жніва, вянка, частавання, выкуцу, усхвалення жней і гаспадароў у абстапоўшых жніўнага часу.

Заслугоўваюць увагі і сатырычныя матывы ў жніўных песнях, якія раскрываюць маральна-этычныя погляды земляроба. У гэтай групе песень, якія выконваліся на шляху да дома гаспадара і на застоллі, супрацьпастаўляюцца свае жней чужым. Упамінанне пра традыцыйнае частаванне сустракаецца амаль ва ўсіх жніўных песнях; тут і абяцанне гаспадара добра пачаставаць жней, і просьба жней пра добрае частаванне за працу, і просьба запрасіць музыкантаў, каб павесяліцца. Група песень, што выконваліся на застоллі, маюць аналогію з каляндаршымі і валачобнымі песнямі, ў аснове якіх -- услаўленне багатага гаспадара, ідэалізаванага яго і яго сям'і.

Такім чынам, як і ўся каляндарна-абрадавая паэзія, паэзія і абраднасць жніўнага цыкла маюць працоўную аснову, песня звязаны з грамадскім бытам земляроба, адлюстроўваюць яго гаспадарчыя клопаты, светапогляд, мараль, адносіны да навакольнага свету.

Разам з рацыянальным пачаткам у паэзіі жніўнага цыкла нямала і ірацыянальнага. Гэта абумоўлена пам'ярковымі ўяўленнямі напых продкаў аб навакольным свеце, адухаўленнем імі розных сіл прыроды.

Лапчынская Л.В.,
ст.выкладчык

СЛОВА ў НАРОДНЫМ СВЯЦЕ

Сярод розных сродкаў у свяце слову належыць значнае месца. Слова ў абрадзе, рытуале існуе як магчымасць лагічнага дзеяння, якое ўжываецца з улікам асаблівасцей мясцовасці і часу.

Слова каранямі ўваходзіць ў святочнае дзеянне, якое складалася вякамі, і ўтварае этнічную культуру, таму слова ўвасабляе мудрасць народа. З дапамогай слова ў святочным дзеянні адлюстроўваецца ўся гама пачуццяў яго ўдзельнікаў. Рознае па жанры і форме маўлення (мафалагічнае, дыялагічнае) слова адлюстроўвае адносіны ўдзельнікаў да тэксту, надае значнасць інтанацыйнаму гучанню, увасабляе фанетычны

і лексічны асаблівасці рэгіона. Яно носіць розны характар у свяце (у рытуале слова сімвалічна). І гэта таксама дае магчымасць удзейнічаць не толькі на розум, але і на пачуцці ўдзельнікаў святочнага дзеяння.

Слова рознае па тэмпу, рытму і моцы гучання. Яно непарыўна звязана з жэстам, мімікай, пластыкай, у свяце часта суправаджаецца музыкай. На жаль, гістарычны перыяд класічнага існавання моўнай традыцыі ў свяце знікае. Востра стаіць праблема стварэння і беражлівых адносін да гістарычнай духоўнай спадчыны слова.

Рушлівыя адносіны да духоўнай гістарычнай спадчыны, вывучэнне слова ў народным свяце дапамогуць не толькі азнаёміцца з народнай паэзіяй, асаблівасцямі мовы, прасачыць яго сувязі з музыкай, пластыкай, жэстам, песняй, але і адкрыць метады работы над словам у свяце. Імпровізацыя на творчай аснове як сродак засваення казак, прымавак, прыказак і іншых жанраў даць магчымасць не толькі пазнаёміцца з народнай паэзіяй, асаблівасцямі мовы, яе сувязі з музыкай, спалучэння з элементамі іншых выразных сродкаў, але і будзе садзейнічаць фарміраванню творчых якасцей рэжысёра, захаванню этнічнай культуры.

Аверкава Н.К.,
выкладчык

МОўНАЕ ДЗЕЯННЕ ў ПРАФЕСІЙНАЙ ПАДРЫХОЎЦЫ РЭЖЫСЁРА СВЯТ

Адным з галоўных напрамкаў у комплекснай падрыхтоўцы рэжысёра свят з'яўляецца моўнае дзеянне. Менавіта яму належыць значная роля ў выхаванні рознабаковых прафесійных якасцей спецыяліста.

У сцэнарый прадстаўленняў і свят непасрэдна ўваходзіць матэрыял розных літаратурных жанраў. І ўсё гэта матэрыял павінен падпарадкоўвацца рэжысёрскай звышзадачы ў свяце. Задача рэжысёра заключаецца ў тым, каб навучыцца арганічна спалучаць розныя літаратурныя жанры ў залежнасці ад перспектывы скразнага дзеяння, авалодаць уменнямі і навыкамі моўнага дзеяння ў гэтых жанрах. Слову належыць адно з вядучых месцаў у ажыццяўленні разнастайных функцый свята: камунікатыўнай, дзейснай, эстэтычнай, гістарычнай, нацыянальна-патрыятычнай, мастацкай, эмацыянальнай і інш. Такая значнасць слова ў свяце абавязвае рэжысёра грунтоўна авалодаць законам моўнага дзеяння.

Найбольшае значэнне ў гэтай практыцы належыць жанрам публіцыстыкі. Увасабленне публіцыстыкі ў жывое дзейснае слова абумоўлена яе роляй ў фарміраванні асноўных прафесійных якасцей спецыяліста.

Паколькі публіцыстыка займае прамежкавае, сярэдняе месца паміж мастацкай і навуковай твор-